

garázdálkodott és időnként rajtaütésszerűen kifosztotta a kelet-galiciai és máramarosi zsidókat. A gölem feladata volt, a zsidókat eme rablótámadások elől megvédeni.

12. Egy litván rabbi R. Dóvid Jaffa gölemja a „sabsz-gój” szerepét töltötte be. Az utasításokat, — melyek főképpen tűzrakásra szoltak — pénteken adták ki részére,

melyeknek azután szombaton pontosan eleget tett. Egyszer azonban egy ilyen tűzrakásnak — az egész város áldozatul esett. A tűz kicsapott, tovaterjedt és nem lehetett eloltani. A rabbi levette nyakáról az amulettet és a gölem nyomban összeomlott.

Folytatjuk.

MULTHETI REJTVÉNYÜNK MEGFEJTÉSE: (מחב) amely szó a mult szidrában, ill. ezen a héten a poróasz sekólinban fordul elő.

Table with 4 columns: Hebrew letter, Hebrew letter, Hebrew letter, English translation. Row 1: א, ב, ג, A főpap egy drágaköve. Row 2: ד, ה, ו, Testi hiba. Row 3: ז, ח, ט, A „Perek” szerint a teremtés hatodik napján lett alkotva. Row 4: י, יא, יב, Pogány (széderkor említjük). Row 5: יג, יד, יה, I'ten egy szava.

MEGFEJTETTÉK: Engel Dávid (Makó), Hoch Sándor (Eger), Pollák Baby és Gyuri (Rakamaz), Brisk Piroška (Tiszadada), Ehrmann Chájim és Szender (Szombathely), Jungreis Mesülem (Gyöngyös), Roth Sándor (Bpest), Schäffer Dávid (Debrecen), Frischmann József, (Sajószentpéter), Reinitz Miklós, Paplanos Sándor (Balkány), Farkas Ignác (Hadház), Schönberger Arnold (Szikszó), Krausz Emánuel, Sehmerling B (Zürich), Hirschfeld Majsi és Májér (Vác), Neuhaus Lézer, Hasi és Nőzsi, Gestetner Jiti és Nőzsi (Győr), Goldfinger Mór (Békcécsaba), Katz Elchonon (Fülek).

Uj rejtvény.

Közlő: Engel Dávid (Makó).

Table with 4 columns: Hebrew letter, Hebrew letter, Hebrew letter, English translation. Row 1: א, ב, ג, Ki-szisszóban fordul elő. Row 2: ד, ה, ו, Gil'od-ban nincs ez?—kérdé Jeremiás. Row 3: ז, ח, ט, Haazintú-ben található. Row 4: י, יא, יב, Nem rokon. Row 5: יג, יד, יה, Még az előbbinél is kevesebb.

A megfejtést a baloldalba irandó betűk adják.

Sirkövek

Mózes Testvérek, X., Kozma-u. 5.

legelőcsőbban bel- és külföldi márványból saját villanyerőre berendezett telephelyünkön kaphatók. Uj írt. temetővel szemben. Telefon: Kőbánya 75-56.

Legelőcsőbb bevásárlási forrás!

Seidner Lipót posztó, divatszövet és szabókellékek áruháza. Budapest, VI., Király ucca 58. szám. Illárd-, Játékasztal- és Irodasztal posztók. Ebedlőasztal-, padló és dekoráció filcek. Tel.: 24-0-85. Alapítva 1800-ban.

Pollák Sarolta

kosmetikai intézete: Hajszálak kiirtása arcról, karról, szépségápolás, helyisoványítás legmodernebb alapon, szemölcsirtás, hám lasztások. (Dijtalan tanácsadás) „MIRACLE” hajeltávolítószer szétküldése utasítással: Budapest, VI., Andrassy ut 38. (Párizsi Áruházal szemben) Tel.: 15-7-98. Kérjen prospektust!

Apró hirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-tagon szedett betűkből 32 fillér. Jelíges levelek válaszbélyeggel küldendők.

HÁZASSÁG

HUSZONNÉGY év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cég nélküli levelezés.

LÓWINGER SÁMUEL, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg.

MEISELS házasságokat legdiszkrétebben követit. Tálíszszövőde, könyvkereskedés, Rombach-utca 8. (A Rombach templommal szemben.)

BENTÓRA, vallásos, 28 éves mérlegképes könyvelő, hosszú praxissal állást keres, nősülne, benősülne. „Tajró im derech erer” jelígeré a kiadóba.

HÁZASSÁGOKAT eredményesen „Diszkrét” jelíge közvetít, válaszbélyeges levelemet a kiadó továbbít.

Ön vétkezik!

ha nem a Dob-uccai

Weisz vendéglőben étkezik.

Menü hússal 1.30 P. Hustalan menü —.76 P. Izletes konyha! Figyelmes kiszolgálás! WEISZ JENŐ orth. kóser kávézó és étkező VII., Dob ucca 37.

KÜLÖNFÉLE

NEGYÉVES kislányomhoz, kizárólag németül is tudó fiatal leányt, orth. családból keresek, aki egyuttal a háztartásban is segédkezne. Brieger Andor fakeskedő, Apc. (Heves m.)

ELSŐRENĐÜ SZALONSZABÓNÓ angol-francia, jutányos áron lázakhoz ajánkodik. Csillagné, Aggteleki-u. 12.

SZIGORUAN orth. házba 1-2 gyermekhez, vagy házaspárhoz elmennek. Mózsa utca 4, I. 6.

FIATAL ASSZONY ajánkodik gyerekek mellé háztartásban is segédkezik. Mindent tud és mindenhez ért, jól varr. Jelíge: „Törekvő”.

KERESEK gyermekek mellé, gyakorlattal bírő, középkorú, vallásos nevelőnő, azonnali belépésre. Németül tudó előnyben. Eiland László, Szombathely.

KOMOLY KÉPVISELETET keres tökével rendelkező, gyakorlott, elsőrangú erő. „Rentabilis” jelígeré kiadóba.

RUHÁT KÉR többgyermekes beteg zsidó anya. Leitner Józsefné, Bpest, Szt. László-ut 91.

TÖKÉVEL BETÁRSULNÉK agilis közreműködéssel, komoly céghez. Cim a kiadóban.

GIMNÁZIUMBAN érettségizett, gyors és gépírást tudó, fiatal leány, irodai állást keres. Cim a kiadóban.

VALLÁSOS, családos úriszabó és cipész, községuinkben megélhetést találhat. Referenciák: Krausz, Szirák.

MÁGYAR és németnyelvű alkalmi beszédekkel bizalommal megrendelhet Klein hittanárnál, Miskolc, Arany J. u. 6.

MISKOLCON olcsón és jól étkezhet a Hoffmann-bodegában. Borsvezér-ucca 1.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET. Budapest, VII., Bethlen-utca 33.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10. Telefon: J. 42-5-90. Csekkszám: 50.791. EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

Szerkeszti: Groszberg Jenő

A magyar orthodoxia vezetősége a kultuszminiszternél

(Saját tudósítónktól.) Karafiáth Jenő, az új kultuszminiszter hétfőn délután fogadta az Orth. Központi Iroda tisztelő látogatását. A deputáció tagjai voltak: Frankl Adolf elnök,

Hartstein Lajos ügyv. alelnök, dr. Reiner Imre jogtanácsos. A küldöttséget a miniszter kitüntető szívéllyel fogadta és a deputáció tagjaival igen barátságosan elbeszélgetett.

Az eszmecsere folyamán az új kultuszminiszter élnék érdeklődést tanúsított a felekezeti ügyei iránt s a hazai orthodoxiát a legmelegebb jóindulattal biztositotta.

Hitközségek és tisztviselőik közös érdeke

Írta: BERNFELD SÁMUEL, a debreceni orth. hitközség elnöke

Az orth. hitközségi tisztviselők egyesületének megalakulása és nyugdíjintézetének létesítésére irányuló törekvése mindig szimpátikus volt előttem. A nyugdíjintézet megvalósításának ügyét tárgyaló ülésen ösztönöztem átértett szavakkal fejeztem ki örömet, hogy e fontos intézmény végre a megvalósulás stádiumába léphet, nem hallgattam el, ugyan azt sem, hogy a Központi Iroda és a vezető nagyobb hitközségek támogatása nélkül a nyugdíjintézményt megoldhatónak és életképesnek nem tartom.

A célnak megfelelő, az egyesület tagjait megnyugtató eredményes munkát azonban csak olyan vezetők tudják végezni, akik korlátlanul bírják az összes tisztviselőknél és feltétlenül a hitközségeknek, de különösen a vezető hitközségeknek bizalmát.

Kérdezem ezek után, szabad-e ezt a nehezen megszervezett egyesületet egy vezető elhibázott politikájának feláldozni, szabad-e megkockáztatni, hogy az egyesület a tisztviselők egy kis töredékének legyen célirányos munkát kifejtetni nem tudó házi egylete, életképes-e az egyesület, ha a Központi Irodának és a vezető hitközségeknek szimpátiája tőle elfordul?

Hitközségeink nem csak most, hanem a multban sem voltak olyan helyzetben, hogy ezen fontos és üdvös intézményt önerejükkel kiépíthessék, szívesen fogadták tehát, hogy a tisztviselők maguk vették kezükbe ez ügyet és igazán önfeláldozó áldozatkészséggel megszervezték egyesületüket és le-tették a nyugdíjintézmény alapját. A hitközségek örömmel támogatják az egyesületet, ha az tisztviselőjüknek érdekeit mozdítja elő, ha a megszervezett intézménynél a tagadhatatlanul terhes, de a tisztviselők jövőjéért szívesen hozott anyagi áldozatokat olyan alapnak tekintik, amely alap rendelkezésének megfelelően öreg napjaik nyugalmát, hátramaradottjainak kenyerét, de facto biztositja.

És mit tapasztalunk az utóbbi időben? A tisztviselők közül többen és pedig vezetőségi tagok fordítanak hátat az egyesületnek, egymást követik a lapokba közzétett kilépések, a vezető hitközségektől viszont hol is várható támogatás, amikor az egyesület elnöke, tehát a tisztviselők vezére a jogos kritika határain messze túlmenő, már igazán unalmassá vált személyeskedő támadásaival az orthodoxia vezető egyéniségei ellen fordul, ezzel elzárja a lehetőségét is, hogy a zsidó közélet önzetlen vezetői, rabbijai és elnökei az egyesület munkásságában résztvegyenek.

Mint tárgyilagos szemlélő állítom, hogy így folytatva, a tisztviselők ügye elbukott, az ügyet felkarolóknak több éves fáradságos, néha idegőrlő munkája kárba veszett és tapasztalatból tudjuk, hogy egy bármely okból elrontott intézményt újból jól megszervezni nem lehet.

A tisztviselők vezére által alkalmazott harcmódor semmi esetre sem szolgálja azt az ügyet, amelynek eredményes intézésére vállalkozott, sőt megállapítható, hogy azt a bomlást, amely most már fel nem tartóztatható, első-sorban az intézet vezetőjéhez nem méltó és egy vezetőnek meg sem engedhető, az egyesület beléletét zavaró harcmódor idézte elő.

Választani kell az egyesület léte vagy feláldozása között, az utóbbit elérni nem nehéz, az előbbihez azonban elkerülhetetlenül egy olyan vezér szükséges, aki az egyesület megnyirbált presztízstét visszaszerzi, aki alá tudja rendelni énjét a közösség érdekében és aki az összes érdekeltek osztatlan bizalmát bírja.

Ezt kívánja a tisztviselők és hitközségi alkalmazottak nyugalma, de kívánja ezt a hitközségek békéje is.

Ez tehát a hitközségek és tisztviselőik közös érdeke.

A huszti főrabbi Budapesten

átutazóban a Szentföld felé

Többször szó volt már arról, hogy Duschinsky huszti főrabbi szentföldi zarándoklást tesz. Sőt egyideig olyan hírek keringtek, mintha nevezett főrabbit a jeruzsálemi önálló orthodox hitközség Sonnenfeld főrabbi kivására lelképásztoraival megválasztja. Ezt az utóbbi hírt Duschinsky főrabbi megcáfolta. A szentföldi utazás terve azonban most megvalósult. Ugyanis az Aguda u. n. „Palesztina központja” társasutazást rendezett és a Lloyd Triestino társasággal oly megegyezést létesített, hogy a hajón a legmegbízhatóbb rituális ellátás lesz. E társasutazásban vesz részt Duschinsky főrabbi. Elutazása előtt meglátogatta első felesége apját Winkler Lipótot, a nagy hírű mádi gaont, a magyar orth. rabbiar világhírű nesztorát. Hétfőn este Budapestre érkezett. Kedden reggel 1/2 órákor volt tanítványai a saschevróban minjont rendeztek számára. Majd kikisérték a Déli Vasút pá-

lyaudvarára, ahol számos tisztelője üdvözölte. Innen utazott reggel 7.50-kor Trieszthe, ahonnan a „Carnaró” hajóval szerdán március 9-én indult és hétfőn 14-én reggel Jaffában köt ki.

A főrabbi feleségével s kis fiával utazik, elkíséri továbbá több híve s tanítványa.

Az utazó társaság 41 személyből áll. Duschinsky főrabbin kívül Krausz M. D. bádeni rabbi is utazik. Résztvesz továbbá Schwarcz Henrik a szlovenszkói orthodox országos iroda titkára. Az utazás irányítása Schachnovitz főszerkesztő (Frankfurt) kezében van letéve, mellette háromtagú tiszteletbeli intéző-bizottság működik, amelynek tagja Alexander Vilmos (Sátoraljajhely) a Zsidó Ujság jelen munkatársa. Megjegyzendő, hogy a jelenleg Frankfurtban időző Horowitz Jonathan jeruzsálemi rabbi felajánlotta lakását Duschinsky főrabbinak szentföldi tartózkodása tartamára.

Viszály egy új orth. hitközségben

Pozsonyból jelentik nekünk: Egynéhány hitbuzgó áldozatkész zsidó-ember fáradozása árán nemrégiben megalakult Liptószentmiklóson az orthodox hitközség, amelynek tagjai 5 éven keresztül a saját hitközségi adójukon kívül még külön adót is fizetnek a régi, nem-orthodox hitközségnek.

Most az orthodox hitközségben egy típikusan orthodox viszály tört ki, amely azonban békésen elintézhető lesz. Valóban egy dicsérendő viszályról van szó (máchlajkessz sehi lesém somájim).

Az új hitközség tagjai különféle vidékekről származnak s mindegyik azt szeretné, hogy az új hitközségben a neki megszokott minhog-ok (szokások) érvényesüljenek. A nézeteltérés elintézésére felkérték Frey nagysúrányi főrabbit, aki megígérte, hogy legközelebb kiszáll a hitközségben s az illetékes hunfalvi főrabbi-val együtt intézkedik a béke helyreállítása ügyében.

SAJÁT MŰHELY
NEUVIRTH
TESTVÉREK
szakképzett óras és ékszerész mesterek
Budapest, VI., Király ucca 28.

Az ausztriai „Somré Sabosz” munkájából

Már lapunk multheti számában közöltünk részleteket az egyesület áldásos működéséről. A jelentési év alatt 481 állást szerzett szombattartóknak. Kereskedelmi tanfolyamokat rendezett különböző szakmák részére. Kiszközölte, hogy a szombattartó munkanélküliek a segílyt egy köznapon kapják. Kiszközölte, hogy a betegsegélyző pénztárak a rituális étkezésre reflektálóknak az üdülőhelyekre való utalás helyett készpénzsegélyt adnak. Munka és kereseti alkalmakat teremtett szombattartóknak. Munkás és munkaadók közti viszályoknál békétetett. Eljárt hivataloknál és hatóságoknál különböző alkalmaknál a szombattartók érdekében. Nagy propagandát fejtett ki a szombattartó iparosok és kereskedők pártolása érdekében. Megállapodást létesített Bécs város pályatanácsadó hivatalával, ingyenes tehetségvizsgálatra és hogy szombattartók ott nyilvántartott tanonckeresletét átadja elintézésre az egyesületnek. Téli segíly akciója is szép eredménnyel járt.

Alkalmi és nászajándékok, arany és ezüst dísztárgyak, evőeszközök, tálcák, serlegek, gyertyatartók saját műhelyünkben készülnek!
Arany, ezüst, briliáns beváltás

A szlovenszkói „Machziké Hajesivósz”

szervezkedési munkája, — mint nekünk jelentik — örvendetes haladást mutat. Bamidbor szombatját mindehütt a M. H.-nak ajánlották fel. Számos hitközség: Pozsony, Trencsénbán, Galanta, Léva, Miava, Nyitra, Érsekújvár, Pöstyén, Szered, Vágsellye, Zólyom, Párkány stb. stb. ezenkívül évi szubvencióval is támogatja. Számos Chevra Kadisa is u. m. Pozsony, Galanta, Léva, Komárom, Vágújhely, Szered, Trencsén, Szenice Prága, Párkány, Zólyom, Érsekújvár stb. stb. évi szubvenciót szavazott a „M. H.-nak. A helyicsoportok szervezése — a helyi rabbik buzgó segédkezése által — szintén eredményesen folyik. 48 helyicsoportja van már 1416 taggal 7754 kor. havi járulékkal. A bratislavai orthodox Központi Iroda intéző-bizottsága évi 12.000 kor. szubvenciót szavazott meg a Machziké Hajesivósznak.

A M. H. következő tartalmú körirattal fordult a jesivákhoz: „A meghatározottban kérjük a jesivákat, egyesületünk érdekében, mely hisz azonos a jesivák érdekeivel, hogy tartózkodjanak mindennemű külön gyűjtéstől. Ezen külön gyűjtések aláassák az egyesület tekintélyét, megkötik és elvágják életetadó gyökereit. Ellen esetben az ezen a saját utait járó jesiváknak nem nyújthatunk továbbra is szubvenciót”.

ELSŐRENDÜ MAGYAR DIÓSZENET

szállítok házhoz zsákokban
Métermázsánsként
4 pengő 50 fillér
LÓWY IZSÁK,
Dob ucca 13. Tel: 374-81.

של פסח

husvétii kakaót és csokoládét gyárt

Boon kakaó és csokoládégyár

a budapesti orth. izr. rabbinátus felügyelete alatt.

Kiváló minőség! Olcsó árak!
Rendelések: Schmidl Sándor és Fia,
Budapest, Váci-ut 34. Tel.: 92-1-28.

Strófák a hétről

Van különbség!

Egy piarista tanár ellen egy iskolában tett kifakadása miatt feljelentés érkezett a tatai csendőrséghez, amely nemzetgyalázás gyanúja miatt letartóztatta s az uccán végig kísérte a paptanárt az illetékes bírósági fórumhoz, amely viszont azonnal szabadlábra helyezte. Az ügynek most folytatása van. A napilapokban mindennap nyilatkozat jelenik meg erről az ügyről; illetékesek elégtételt követelnek s illetékesek a legteljesebb elégtételt jelentik be; megígérjük, hogy nemcsak rehabilitálni fogják az alaptalanul gyanúsítottat, hanem példát statuáló módon megbüntetik azokat, akik ebben az ügyben hibáztak, illetőleg hatásköri túllépést követtek el.

Minden tiszteltünk a piarista rendezettségének, amely egyik tagjáért oly magától értetődő együttérzéssel exponálja magát; mély megdöbbenésünk az alaptalanul a legcsúfabb vétséggel vádolt piarista tanárnak; igaz köszöntésünk a jogrend őreinek, akik nem túsítják az emberi jogokat szűkítő túlkapásokat. De azt hisszük, hogy valami nagy bünt nem követett el semmiféle hatósági közeg, legfeljebb egy kis félreértés történt. Tudunk ugyanis a közelmúltból eseteket, amikor zsidó papokat — orthodoxot s neológot egyaránt — igen osztentatív módon tartóztattak le, sőt néha egészen megszegyenítő s fölösleges cifraságokkal s miután kiderült az ártatlanságuk, — hát egész szépen napirendre tértek a dolog felett. Ilyen viszonyok mellett nem minden hatósági közeg tud disztinválni, azt hiszi, hogy kinek a zsidó pap, kinek a — nem-zsidó pap. Most természetesen kiderül, hogy ez fogalomzavar. Viszont minden ilyen visszasságról mondták a talmudi bölcsék: „Ha egyszer szabadjára engedik a rombolást, nem tud különbséget tenni...”

A halott zsidó.

Száz év előtt született Vámbéry Ármín, a híres tudós, aki kutató utazásai által legelőször derítette föl Közép-ázsia egy részét, s aki internacionális tudományos működésével dicsőséget szerzett a magyar tudománynak. Meg is ünnepelte a centennáriumot a Magyar Földrajzi Társaság. Az elnöklő professzor hódolt az elhunytak, az Akadémia nevében egy valóságos gróf emelte ki a néhai tudós nagy érdemeit. Ez a tény annál kiemelendőbb s dicsőitendőbb, mert az elnöklő professzor nevezetes arról, hogy rendkívül elfogult a zsidókkal szemben, a gróf ír

Hogyan lett orthodox egy amerikai bíró?

A New-Yorkban megjelenő orthodox hetilap „The Jewish Forum” érdekes közlést tartalmaz egy fiatal amerikai bíróról: Benjámin Greenspan-ról. Az illető bíró nem tüz ki szombatra határnapot s minden tekintetben a vallástörvény szigorú betartásával él. Minden reggel templomba megy, minjon-nal imádkozni. Hivatalában nincs fennakadása, mert bírótársai oly szívélyes viszonyban élnek vele, hogy mindenkor helyettesítik, ha erre szükség van. A bíró nem volt mindig vallásos, hanem egy különös lelki élmény tette azzá. 5 év előtt egy gyermeke súlyosan megbetegedett s az orvosok már teljesen feladták. Ekkor megrendülten templomba ment s nyitott frigszekerény előtt fogadalmat tett, hogy teljesen vallásos életet folytat majd, ha gyermeke az orvosi halálósítélet dacára tovább fog élni. A csoda megtörtént, a gyermek él s örül s az apa a szerencsés fordulatot Isten különös kegyének s közvetlen beavatkozásának tartja amiért is a fogadalmát azóta is betartja.

x AZ ORTHODOX KÖZÖNSÉG elítjének immár találkozóhelyévé vált az ismert Stern Márton-féle vendéglő, a Rombach utcában. A vendéglő érdemes tulajdonosa rá is szolgált a népszerűségre, azzal a hozzáértéssel és körültekintő vezetéssel, amellyel éttermét ma már világvárosi nivóra emelte. Izletes, finoman összeválogatott étrend, előzékeny kiszolgálás, s a mai viszonyokhoz alkalmazott mérsékelt árak várják a vendéget. Stern bácsi éttermében mindenki otthon érzi magát.

Smüre-liszt!

Ajánlok jutányos árban uradalmi dus siker tartalmu smüre-buzát, valamint smüre-lisztet, limhadrin min hamhadrin Minthogy az őrlést a napokban megkezdjük, kérjük a szives rendelések mielőbbi feladását.

Országos Tomché Jesivósz Egyesület Győr.

„Szeor”

a jelenkor legjobb borotváló pora. Ön az egyedüli, ki még nem használja. Ha helységében nem volna kapható, kérjen mintacsomagot. Alapár kg-ként 2 pengő, viszonteladókknak nagy % eng. Helyi képviselők felvételnek. Szeor Vegyipar, Szikszó

Első forrásból kaphat ezüst tórafelszerelést, szédertálat, gyertyatartót, menórát, arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerész, Budapest, VII., Király-u. 21. Tel.: 38-1-10. Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.

Egy régi botrányról

Az a délutáni antiszemita lap, amely a multkor egy *Nachtigall* nevű valutát rejtgető és deviza-síboló zsidó homunkulust alkotott s rémregényt írt machinációról, most egy *Schwarz Abraham* című vezércikket is publikál, amelyben közli, hogy ez az úr a bíróságnál kijelentette, hogy milliós vagyona van s miután félreismerhetetlen célzásokat tesz zsidó voltára, elmondja, hogy valaha egy kúriai bírót meg akart vesztegetni, ez kivándorlásra kényszerült, de amaz kitöltötte börtönbüntetését s most milliós vannak. Öszintén szólva: mi, fiatalabb nemzedék nem is tudunk az esetről, amelyet csak akkor lehetne a zsidóság rovására írni, ha mindkét fél zsidó volna. De ha csak a megvesztegető volt zsidó, a megvesztegetett nem, akkor a zsidó még mindig kisebb mértékben bűnös, mint a magasrangú köztisztviselő, ha enged az erkölestelen ajánlatnak. Ha az igazság I'tene parancsol valamit és a családság kigyója az ellenkezőre csábítja az embert, a bűnösnek nem lehet kifogása, mert „*divré horáv vedivré hátalmid, divré mi saj'm'in* — a tanító s a növendék szavai között melyiket kell követni?” — ahogyan azt oly mélyen fejtegeti a talmud bölcsessége, amelynek értelmében nem az egér az igazi tolvaj, hanem a lopottat befogadó lyuk. A régi botránykrónikának ezt az epizódját nem lehet tehát a zsidók nyakába sózni s épügy nem felelős a zsidóság Schwarz Abrahamért. Ha vagyonának eredete felől az államnak kételyei volnának, tehetne róla. Romániában is minden minisztérium azt hangoztatja, hogy jó volna az előbbi rezsim alatt szerzett vagyonok eredetét kutatás tárgyává tenni. Ha ezt nálunk megtennék az egész vonalon, akkor kiderülne, hogy a statisztika erkölcsileg nem is olyan kedvezőtlen a zsidóság szempontjából. Nem védjük az antiszemita ujság által kipécézett zsidót, hanem az igazságot. Az igazság pedig az, hogy az általánosítás a legnagyobb fokú rosszindulat. Mi tudjuk, hogy az Abraham

most túlyomó része a mai viszonyok mellett kétségbeesetten küzd a falat kenyérért és — egy szomorú zsidó szójátékkal élve — a Schwarzhoz csak annyi köze, hogy — *verschwarz*. A zsidó származásuk cselekedeteiben a jó tettek rendszeren a származásukra, a rosszak a nem-zsidó környezet hatására mennek vissza. *Minek kell tehát általánosítani?* Ehhez nem kell nagy bölcsesség, sőt bátorság sem, csak egy nagy adag lelkiismeretlenség.

A jemeni zsidókért

A delarabiai Jemen (Témon) országában több ezer zsidó lakik teljes rabszolgaságra kárhoztatva. Igen vallásosak s a legigénytelenebbek. Kitűnő iparosok s nem riadnak vissza a legnehezebb munkától. Helyzetük Jemenben a legkétségbeejtőbb s menekültnökök kellene, de nem szabad kivándorolniuk. Olyan szituáció ez, amelyben a titkos zsidók, a marannosok voltak, a XVI. és XVII. században, amikor titokban kimenekültek szabadabb országokba. A jemeniek csak Palesztinába akarnak kivándorolni, ahol tekintélyes számú jemeni telepedett már le, mint iparos és mint mezőgazdasági munkás. A palesztinai jemeni zsidók szervezete nevében egy *Zecharje Geluszka* nevű bejárja egész Európát, hogy ezeknek az elnyomott zsidóknak az érdekében rendszeres segélyakciót létesítsen. Amint a jemeni kiküldött elmondotta, több európai országban sikerült az ügygel foglalkozó bizottságokat létesíteni, így Svájcban, Franciaországban, Hollandiában, Belgiumban, Dániában, Svédországban, Esztorországban, Litvániában. Látnak tehát, hogy oly országokban is alakultak bizottságok, ahol alig van zsidó élet. Most már csak az a kérdés vajjon komolyan fognak-e dolgozni a bizottságok?

„FAVORIT”
fest, mos, tisztít
Budapest, VI. Paulay Ede-u. 15
Szombaton zárva.
Értesítésre h á z h o z küldök.

Sirkövek

legolcsóbban bel- és külföldi márványból saját villanyerőre berendezett telepünkön kaphatók.

Mózes Testvérek, X., Kozma-u. 5. Uj ir. temetővel szemben
Telefon: Kőbánya 75-56

Legolcsóbb bevásárlási forrás!
Seidner Lipót posztó, divatszövet és szabókellékek áruháza.
Budapest, VI., Király ucca 58. szám.
Billiárd-, játékasztal- és íróasztal posztók. Ebédiasztal-, padló és dekoráció filcek. Tel: 24-0 85. Alapítva 1900-ban

A nyitrai rabbiválasztás epilógusa

Ungár S. D. nagyszombati főrabbinak Nyitrára való megválasztása következtében az előbbi hitközség megkárosítva érzi magát s a nyitrai hitközségtől kárpótlást kér. Ebben az ügyben vasárnap, március 6-án Trnavában rabbi-bizottság ült össze. A bizottság tagjai Buchsbaum galántai, Weinberger dunaszerdahelyi, Strasser vágselyei főrabbi. Ungár főrabbi előre is alávetette magát a *béss-din* határozatának és attól tette függővé, megmarad-e állásában, vagy Nyitrára teszi-e át működését. A bizottság úgy határozott, hogy Ungár főrabbinak adott ígérete szerint a nyitrai meghívást el kell fogadnia. (Amint hírlik, a beiktatás peszách után lesz.)

וייסעניינעמע שווערע זיסע נעבורם-
ווייע כשר של פסח למחרת מן
המחרת תחת השגחת הרב הנאון ראביד
שלישיא דמה זינד בייא מיר צו פאלגענדען
פאראונס-פרייען צו בעיעהען:
Visontal rizling 40 fillér
Édeskés leányka 50 fillér
Édes furm. neh. pecsenye 70 fillér
50 literől kölcsönhoródkban
Régi évjáratú csemege-aszúbor,
valóságos gyógybor P 1.60 literen-
ként, cca 6 literes gratis demjon-
ban, postán, utánvétellel.
STEINER EMIL bortermelő
GYÖNGYÖS.
Budapeston az árut a MAVART házhoz szállítja.
100 l. felüli rendelésnél 4 fillér
árengedmény.

Lakodalmi díszebéd már P 2,50-től
Nissel étteremben, Rombach ucca 16.

Ön vétkezik!

ha nem a Dob-uccai

Weisz
vendéglobben étkezik.

Menü hússal 1,30 P

Hustalan menü — 76 P

Izletes konyha! Figyelmes kiszolgálás!

Lakodalmak legolcsóbban!

WEISZ JENO

orth. kóser kávézó és étkező

VII., Dob ucca 37.

Sarkadi jesivában

bócherek internátusszerű teljes ellátását elvállaltam Aránylag csekély díjazásért kitűnő kiszolgálás! Jesivánkban főleg kezdő „siúr-géherek” vétetnek fel. Írásbeli jelentkezés legkésőbb peszáchig alant címre eszközleendő, ahol közlelbi felvilágosítás is kapható.

Krämer Sámuel jesiva-gondnok
Sarkad

A szombat jutalma...

Havas téli péntek este volt. P. szőnyegkereskedő és családja körülülték a sabossi asztalt... A vacsorát már elfogyasztották és szébbnél-szebb szombati dalokat énekelnek. Egyszerre csak kopogtatnak az ajtón.

H. királyi herceg öfensége megbízásából jövedik — szölt a jövedvény. A királyi fenség ugyanis szövelyesen kéri P. urat, hogy az ebben a levélben felsorolt különféle szőnyegeket sziveskedjék azonnal a palotába küldeni. A királyi fenség súlyt helyez arra, hogy a szőnyegeket még a mai est folyamán kapja meg, mivel azok a vendégei tiszteletére ma este rendezendő ünnepi előadás díszítéséhez szükségesek!

Igen nehezemre esik, hogy ezt a megtisztelő megbízást visszautasítsam, de szent ünnepünk már egy órája beült, s így a királyi herceg öfenségének holnap estig nem állhatok rendelkezésére.

Lehetetlen — szölt a hivatalnok. — Hogyan várhatnánk holnap estig, mikor a vendégeket holnap már el is utasítom!

De én most még sem adok el! Tolmácsolja kérem a királyi fenségnek legöszintébb sajnálatomat. Hiszen jött volna csak két órával előbb!

A hivatalnok eltávozott. A péntek esti asztal körül újra felcsendültek az ösrégi melódiák s az ünnepi áhitat fénye ragyogott az arcon... Épen végeztek a vacsorával, midőn a herceg küldönce ismét megjelent.

P. úr, a királyi fenség sürgösen kéri a kívánt szőnyegeket. Máshol ezek nem szereshetők be, de az ünnepi előadáshoz nélkülözhetetlenek.

Végtelenül fájlalom, de holnap estig nem tehetek eleget a fenség kívánságának! Alig végeztek be az asztali imát, midőn a herceg futára harmadszor is megjelent. Ezúttal a királyi herceg sajtókezüleg írt levelét hozta magával, amely így hangzott:

Kedves P. úr! A kért szőnyegekre még ma este okvetlenül szükségem van. Kérheti értük az értékük kétszeresét is, vagy akár

a háromszorosát! Ha ezek után is vonakodnék kívánságomnak eleget tenni, úgy előre is számolhat a következményekkel. — Hendrick.

Miután P. úr a levelet elolvasta, így szölt:

A szent szombat miatt nem válaszolhatok öfenségének írásban. Legyen szíves, mondja meg, hogy bár öfensége nagy és hatalmas úr, nekem a szombat megtartását egy még nagyobb Ur parancsolta meg!... S, bár megköszöntöm, hogy nagy vesztéseim lesznek, mégsem cselekedhetek másképp!

A küldönc eltávozása után a nagyobb fiuk azon nézetüknek adtak kifejezést, hogy a szőnyegeket ár megjelölése nélkül kiadhatják volna, mert Hendrick herceg — egyik legjobb barátjuk — elvesztése káros hatással válhat az üzletre.

Nyomott hangulatban ért véget a szombat. Másnap P. úr felszöllést kapott, hogy meghatározott időben H. herceg előtt jelenjen meg. A szőnyegkereskedő nehéz szövel indult a herceg palotája felé. A herceg lakosztályába lépve, ez a legszövelyesebben fogadta őt.

Kedves P. úr, bocsánatot kell kérjek öntől azon kellemetlenség miatt, amelyet önnök péntek este előidéztem. Gróf L. St. volt nálam. A beszélgetés a zsidótera tereledött. A gróf azt állította, hogy a zsidók a legmaterialisabb emberek a világon; pénzért náluk minden eladó, s ha anyagi előnyről van szó, úgy semmi sem szent előttük. Én ellenkező nézetemnek adtam kifejezést s fogadást ajánlottam. Egy hordó tokajiba fogadtunk. Elhatároztam, hogy önt fogom próbára tenni! Nos örülök, hogy én nyertem meg a fogadást. Nem a tokajért, hanem azért, hogy nem csalódtam a vallásos zsidóról való fellevelemben. Én tudom, hogy a zsidók az állam leghövesesebb polgárai! Ezentul is pártolni

fogom öket. Ami pedig az udvar bevásárlásait illeti, biztosítom önt arról, hogy a jövedben a legnagyobb rendelkezéseket önnök fogjuk tenni!

Rövid idő múlva P. úr a hercegi udvar egyedüli szállítója lett. A legelőkelőbb családokkal került összeköttetésbe, s cége a hercegség legvirágzóbb üzleteinek egyikévé vált, melyet az utódok az apa szellemében vezettek tovább...

Fordította: Müller Ignác (Bratislava)

Ador Z.

Az orthodox hitközségek legnagyobb része Ador 7-ét Chevra-nappá avatta, amikor a rabbi, Majse rabbenü elhalálási napja alkalmából a tavalyi Ador 7. óta elhunyt rabbiokról és egyéb szentéletű kiválóságokról emlékbeszédet tartanak.

A budapesti orth. Chevra kedden d. u 4 órakor tartja rendes évi közgyűlését a hitközség dísztermében. Az Ador 7-i emlékbeszédet Sussmann rabbi ur tartja este 6 órakor a Kazincy-u. templomban.

Az alanti névsort, mely a mult évi Ador 7. óta elhunyt rabbi z. c. l. névsorát tartalmazza, az elhalálási sorrendben állítottuk össze:

הרבנים הנאונים ז"ע

- R. Majse Deutsch, Salgótarján
- R. Avrohom Binjamin Jungreis, Fehérgyarmat
- R. Jüdo Grünwald, Vaja
- R. Avrohom Jüdo Trutzter, Negyed
- R. Simajn Ehrenfeld, Nagymihály (Mihalowitz)
- R. Majer Schück, Onod
- R. Slajme Zalmen Ullmann, Beszterce (Bistritz)
- R. Kalmen Weber, Pöstény
- R. Binjamin Seidl, Galanta
- R. Jehüdo Weinberger, Avasfelsőfalu (Nyegrest)
- R. Chajim Hager, Otínia
- R. Refoél Breuer, Aschaffenburg
- R. Jehajstüa Spira, Ribetitsch

Fenti főrabbinok kívül: R. Semüel Donath pozsonyi egyleti rabbi, R. Szmicho Brody 95 éves budapesti nagy talmudtudós.

וכר כולם לברכה!

ש ל פ ס ח - CUKOR

az orthodox hechsere reflektáló hithü hazai zsidóság részére ezévbén is Központi Irodánk irányítása mellett készült. Ezt a felragasztott vignetták tanusítják.

A cukor gyártása ezévbén is a SELYPI CUKORGYÁR R. T.-nál (Budapest, Zrinyi-u. 14.) történt, SILBERSTEIN DÁVID váci főrabbi vallási főfelügyelete alatt.

Központi Bizottságunk Rabbikollégiumának legutóbbi vallási döntése szerint, amelyet mult évi november hó 10-iki ülésében hozott — az orthodox hívek csak olyan kereskedőknél szereshetik be Sel.-Pészach-Cukor szükségletüket, akik üzletükben kizárólag ezen központi felügyelet alatt készült cukrot árusítanak, nehogy az esetleges elcserelésből, vagy összekeveredésből vallási tilalomszegések keletkezessenek.

Budapest, 1932. évi március hó.

A magyarországi autonóm orthodox izraelita hifellekezet
Központi Irodája [VI. Eötvös-u. 19.]

A lengyel kormány szerezmenesdatása

Varsóból jelentik: A zsidó nemzeti tanács interpellációjára, a lengyel városokban napirenden lévő antiszemita kilengésekkel kapcsolatosan, a lengyel belügyminiszter a következő válaszban reflektált:

— Nem állja meg a helyét az a beállítás, mintha a rendfenntartó közegek csak akkor védték meg a zsidók élet és vagyonbiztonságát, miután erre kifejezett utasítást kapnak a központi szervek részéről. A hatóságok azonnal közbeleptek, ott ahol és amikor ez szükségessé vált.

— A vlocławeki antiszemita zavargásoknál egy meg nem szervezett és felelőtlen elemek által véghezvitt kilengésről van szó. A zavargók közül 17 egyént, köztük 7 zsidót átadtak a bíróságnak. Ami a vilnai kilengéseket illeti, valóban megállapítható, hogy eleinte nem volt kellőképpen orientálva a karhatalom. De nem felel meg a valóságnak az, hogy a vilnai helytartó engedélyt adott egy olyan gyülekezésre, amelynek jelszava: „le a zsidókkal!” volt. A demonstrációt a keresztény egyetemi ifjúság rendezte a zavargásokban elesett kollegáiknak emlékére, amelynek során a hozzájuk csatlakozott tömeg néhány zsidó üzletet

vert be. A rendőrség véget vetett a zavargásnak. A letartóztatott zsidók elleni kényszereszköz nem lépte át a megengedett határokat és nem viselte magán a kínzás jellegét. A zsidó diákoknak a maguk helyiségéből való kiűzése az illető rendőrtisztnek tájékoztatatlanságára vezethető vissza. A rendőrtisztet megbüntették. A zavargásokkal kapcsolatosan összesen 126 egyént tartóztattak le, köztük 34 zsidót is.

Iparosnak tekintendő-e a metsző?

Időszerűnek tartjuk feleleveníteni a m. kir. kereskedelemügyi miniszter 8660/1901. sz. alatt Sáros vármegye alispánjához intézett rendeletében foglalt köv. döntést:

„F. évi január hó 30-án 992. sz. alatt kelt jelentésére, melyben alispán úr az iránt kért felvilágosítást, hogy izraelita metszők által üzletszerűen gyakorolt baromfimezés iparüzlet-szamba vehető-e, értesítem alispán urat, hogy

az izraelita hitközségek metszői által a hitközségi tagok részére eszközölt rituális baromfimezés, vallási jellegénél fogva ipari foglalkozásnak nem minősíthető,

s ennek következtében az ily metszések végzésére szolgáló helyek sem minősíthetők ipartelepnek.”

Fenti döntésre rámutatni, a szlo-

venszkói metszők érdekében bír fontossággal. Amint ugyanis nekünk Pozsonyból jelentik, egy idő óta a cseh-szlovák nyugdíjbiztosító nem akarja a hitközségi kántorokat s metszőket tagjai közé felvenni. Azzal érvel, hogy a nyugdíjbiztosító csak szakbiztosító, az értelmiséghez tartozó alkalmazottak részére, de a metszők — szerinte — csak kézműiparosoknak tekintendők.

Ez a gyakorlat nyugtalanítólag hat úgy a hitközségekre, mint az érdekelt alkalmazottakra. Mert eltekintve az anyagi kártól, a hitközségi tisztviselők részére erkölcsi kárt jelent, ha egyszerűen manuális munkásoknak tekintik őket.

Mindez arra indította a szlovenszkói országos orthodox irodát, hogy felirattal forduljon a szociális ügyek miniszteréhez a hitközségi tisztviselők másnemű minősítése ügyében. Az orthodox iroda felterjesztésében rámutatott arra, hogy a metszői foglalkozás egy szellemi természetű értelmi hívás, annál is inkább, mert előfeltétele a jesivai talmudiskolákon töltött több esztendei tanulmány. Ebben az ügyben a kultuszminiszter elé is járult az országos orthodox iroda, kérve őt, hogy e hivatások kultuszi jellegére hívja fel a biztosítás ügyének eldöntésére illetékes szociális minisztériumot, melynek a fenti régi magyar miniszteri döntés is figyelembe ajánlandó!

Megtérés . . .

Zord, téli este van... A szél, mint egy elátkozott óriás klarinétje éles, szívó hangon skálázik az országúti sederfák kopár ágai között... Kihalt minden... Csupán a berek éhes farkasa két üvöltésével versenye a fergeteg félelmetes koncertjével... A fagyos hőszilánkok kavargó függönye mögül egy férfi alakjának sötét kontúrjai tűnnek elő... A szemközti rohanó orkán vad haraggal tépi, cibálja a kimerült, fáradt vándort... Már alig bírja vonszolni magát... Szemei előtt tűzkarikák cikkáznak keresztül az éjszaka vak sötétjében, míg testét ólomcsúlyal húzza magához a fehér, puha hó párnája... Jó volna egyet megpihenni... A szél is mintha altatót játszana a fülebe... Mindegy... Csak tovább... Nem szabad, hogy itt elpusztuljon... Pienem!... Csak most, most az egyszer nem... Már nincs messze a falu... Egy kicsit kell tartani magát... Azután... Igen... Jaj!... Elesik... Elesik... A hóbucka csalja, lágy simogatással öleli, marasztalja, hideg, lágy ölen... A vándor kábultan simul az alattomos, gyilkos karok közé... Hallgá... Valahol muzika szól... Talán lakodalmások... Ujra felriad... Felkelti az életösztön... Meg még valami... Va-

lami, ami újabb erőt ad neki... Tántorogva bukácsol tovább... Körülötte fájdalmasan nyögnek, hajladoznak a levételen fakoronák.

*

Házak... Egy... Kettő... Négy... Tíz... Egy egész falu... Csend... Csak a kutyák vonítanak... Hosszan... Elnyújtva... Félig rombadölt ház áll a falu közepén... Előtte régi ottfeledett korcsmáccgért zörget a szél... A ház, mint egy béna, vak koldus mered bele tatóngó nyílásaival, a sötét viharos éjszakába... A vándor az elhagyott lakatlan épülethez ér... Későn jött... Vége mindennek... Soha többé nem látja őket... Fájdalomtól megbémult teste feketén, alakatlanul omlik a szülői ház hóval befújta, fagyos küszöbére... A templom tornyából tüzenkét tompa utés hull alá a falura... A kísérteties hangokat elnyeli a vihar bömbölése... A férfi nem törődik vele, vagy talán nem is hallja... Ugy fekszik ott, mint egy halott... Csak néha, a kebléből feltörő artikulátlan, hörgő hangok jelszik, hogy él... Lassan, lassan lecsillapul... Feltápázkodik... Roskadózó léptekkel oda támolgog, az ablak feketén átszó nyílásához, ahoman valamikor rózsaszínű fénykévek szóródtak ki a falu-

uccájára... Tébolyult tekintetével át, meg átfúrja, a falak között ülő sötétséget... Egy fehér hóhalom némi derengést lop a tetőtlen üres szobába... Ujjai görcsösen kapaszkodnak, a rozsdaszegélyű csonka rácsra... A vad szorítástól körmei belezajódnak tenyerébe, kemény húsába s nyomukba vér serked... Ő, nem éri most azt... Lelkében régi, elfeledett emlékek ujulnak fel... Lázás képszeletében az enyészett vasfogától megörült falak újra állnak... A hóhalom helyén is fehér damaszttal leterített asztal áll... Az asztalon ódon tálókarokban két fagygyertya ég...

*

Péntek este van... Hárman ülnek a vacsorához terített asztal körül... Az apa felszeli az ünnepi barcheszt... Áldást mond felette... Anyja jóságos kék szemét órad, a szőkefürtös fiura függeszti... A fiú pajkosan mozgolódik a széken... Már enni szeretne... Anyja gyengéden, szeretettel inti csendre... Némán, szó nélkül, nehogy a szigorú, vallásos apát imájában megzavarja... Vége az imának... Vacsorázu kezdenek...

*

A kép eltűnik... Másik követi nyom... Hűsz év múlva... Ismét este...

Majse rabbénü arcképe . . .

— Ador 7-re —

Az egyiptomi kivonulás után a világ népei csodálattal gondoltak Majse rabbénüre s valóságos nimbusszal vették körül azon i'teni férfiú nevét, aki által a nagy csodák megtörténtek.

Egy arabiai fejedelem kedvet kapott Izrael nagy mestere jellemét és természetét megismerni. Elhatározta, hogy elküldi az ő híres udvari festőjét, hogy fesse meg Mózes arcképét s azután tudásaival megmagyaráztatja magának azt, hogy az arcvonások mire mutatnak. El is ment a festő, aki minden igyekezete s tudása latbavetésével elkészítette a képet, majd a fejedelemnek bemutatta. A fejedelem ezután az udvari fiziognomusokat, akik az arcvonások kutatásával foglalkoznak, magához hívatta, azzal a paranccsal, hogy a festő képe alapján állapítsák meg a rajta ábrázolt férfiú természetét és jellemét, valamint azt is, hogy miben rejlik az ő nagy ereje? A tudósok összegyűltek, tanulmányozták a képet és egyértelműen válaszoltak.

— Urunk, fejedelmünk, a kép arcvonásai azt mutatják, hogy rosszindulatú, fennhéjázó, pénzsóvár és uralkodni vágyó embert ábrázolt, akiben egyébn rossz tulajdonságok is vannak.

A fejedelem e szavak hallatára felháborodva mondta:

— Mi ez? Talán tréfát, vagy csúfságot űztök belőlem? Hisz ez egy nagy ember képe, akinek dicséretét hirdetik s hatalmától reszketnek a népek.

A fejedelem méltatlankodására a tudósok félelemtől telített hangon válaszoltak, védték magukat s a festőre háritották a felelősséget. A festő viszont arra hivatkozott, hogy feladatát lelkiismeretesen végezte el.

A fejedelemet érdekelt a dolog, égett a vágytól megtudni, kinek van igaza s elhatározta, hogy személyesen keresi fel a nagy Mestert. Szolgáinak kiadta az utasítást, hogy tegyék meg az előkészületeket az utazásra s kíséretével útnak indult Izrael tábora felé. Hosszú volt az út, utazása elé sok akadályok gördültek, de a király azt mondta környezetének, hogy minden akadályt le kell győzni: mindent megér, ha végére járhat a dolognak.

A tábor közelébe érkeztek. Az uralkodó mindjárt megállapította, hogy a festmény hajszálnyi pontosságú. Most már még jobban vágyakozott négy-szemközt lenni Majse rabbénüvel. Bejelentette a kérését, amire Mózes magához hívatta. Az arab először nem tudott szóhoz jutni. Izrael nagy Mestere, aki a Tóra tanúsága szerint „a legszerényebb ember volt a földön”,

észrevette zavarát és a legszívélyesebb hangon megkérdezte ennek az okát. A fejedelem az i'teni férfiú barátságos szavai hatása alatt visszanyerte nyugalmát s elbeszélte neki a festővel s udvari tudásaival való esetét, majd így folytatta:

— Kérlek, Mester, mielőtt I'ten glóriájától átsugárzott alakodat láttam volna, azt mondtam, talán tévedett a festő, mert nekem messze földön híres, páratlan képességű tudósaim vannak. Most azonban nem mondhatok mást, minthogy tudósaim megcsaltak.

— Nem úgy van — felelt Majse. — A festő kifogástalanul készítette el művét, a tudósaid is kitűnő szakértelemmel rendelkeznek. Tudd meg, hogy a tudósaid által rajtam talált hibák kivétel nélkül mind meg vannak bennem még sokkal nagyobb mértékben, mint ahogy megállapították, de én erős akarral és súlyos lelki küzdelemmel a bennem rejlő rossz ösztönöket legyőztem és ártalmatlanná tettem. S ezért lettem méltó ahoz, hogy I'ten szolgáljál kiszemelt.

A „Tiferesz Jiszróél” után Engelmann Simon (Csetnek.)

— A GERI REBBE VISSZATÉRÉSE. Jeruzsálemi távirat szerint a geri rebbe március 9-én útnak indult hazafelé. A visszautazás hajón történik Olaszország érintésével.

Csak a két öreg van a szobában... Fehér harisnyóban, szalmával kitömött székön ülnek... Szomorúan merednek bele a lámpa halványan pislogó lángjába... Az apa barázdás arcán még mélyebbre gyűrte a ráncokat, a néma fájdalom... Anyja szemében könnyek csilognak... Az ablakra egy sötét árny ereszkedik... Ő, a hitehagyott fiú leskelődik be tolvajmódra a szobába... Haza űzte mardosó lelkiismeret... Valami rejtélyes erő az ajtó felé vonzza... Nem bír ellenállni... Belép... Most, mint ha újra hallaná apjának haragtól remegő öblös hangját, amint kezével az ajtóra mutat... Meg ne fertőzd szentségtelen lábaddal e küszöböt!... Takarodj... Te megtagadtad őseid I'tenét, én megtagadlak tégedet... Nincs nekünk már többé fiunk... Meghalt... És a halottak pedig ne kísértésenek... A fiú szemét előnti a könny... Anyja csendesen sirdogál... Nincs fellebbezés... Az agg alakja, a bizonytalan, tompa megvilágításban kétszeresen nő... Merev könyvjelölt karjával, őskori szobornak fest... Ugy áll, mint a tiltó angyal, mikor az első bímeesett emberpárt kiparancsolta a Paradicsomból... Pillanatokig csend... Csak a lámpa sercegése hallatszik... A fiú megfordul és imbolygó lép-

tekkel nekivág a sötét országútnak... A ház két pirosan fénylő ablakszeme haragosan tekint utána a csillagatlan őszi éjszakába...
*
Ujjab tizenöt év... A ház félig romokban hever... A két öreg a falu végé kis temetőben várja az üleletnap harsona szavát... A vándor alakja megronaglik, a könnytelen belső zokogástól... Még egy utolsó pillantást vet a házra... Egyetlen tekintettel issza fel lelkébe emlékeinek szomorú színhelyét... Azután meggyötört, elkiszott szívével tovább halad a mélyen alvó házak között... Tovább... Tovább... A hőszemek zizegve táncolnak körülötte...
*

Fent a falu végén egy kis épület áll magányosan... Homlokzatára héber betűk vannak írva... Ez az imaház... A vándor megtorpan... Lábai gyökeret vernek a hóban... S az egyszerű kicsiny épület felébreszti benne mindazt, amit semmimemű emberi cinizmus, sem pedig az idegen tanok nem bírtak elnyomni benne, a hit szavát... Az apja, a déd- és az ösziapja által hirdetett igék letépve magukról a feledés évek óta rárahodó patináját, most egyszerre hőmpölyögnek feléje a mult köd-

fátyolán át... „Ne legyenek neked idegen iteneid Én előttem, mert Én vagyok az Örökkévaló, egyetlen egy!... „Emlékezzél meg a szombat napról, hogy megszenteljed azt!...” És ő, a nyomorult földi féreg, megtagadta mindezt látszólagos társadalmi előnyökért, aljas, hitvány anyagi javakért... Elhibázott életének minden bűne egyszerre teljes súlyával nehezedik rá... Térdői megrogynak és a feljártó lépcsőre bukik... Kicserepedett ajkai mohón keresik azt a helyet, ahova valaha szülei sarujának pora hullott... Tagjait jóleső szibbadás önti végig... Már nem hallja a fagyos szél zúgását... Már nincs is hideg... Jaj tűz van... Ég a hó... Minden lángvörös... Milyen szépen imádkoznak... Sabosá van... Gyerünk a templomba... Jövök anyám, mindjárt elkészülök... Hol az imakönyvem... A vándor megegyezzen felnyitja a szemét... Ajkai három szót sutognak: „Ribajnaj sel Ajlom!... Fent a felhők mögött két jóságos szempár megbocsátóan tekint alá... Csend van... Csak a kutyák vonítanak... Hosszan... Elnyújtva... Az imaház lépcsőjén egy élettelen testet lassan betakar a hó...
Gerő Márton

Két magyarországi talmudi folyóirat

A mai súlyos viszonyok mellett jól esik a külvilág csúfságától elfordulva a belső zsidó világ felé irányítani a tekintetünket. Ezt a belső világot megnyitja számunkra a szent irodalmunk, amellyel való foglalkozás a zsidóságunk egyetlen lételeme. Hogy a szent törvényekkel való foglalkozás — hála Istennek — nálunk még milyen intenzív, látjuk a megjelenő két halachikus folyóiratról, amelyeknek hasábjain a szent könyvekből merített tudás, szellem, elmélyedés nyilatkozik meg.

A „Tél Talpijosz”, melyet Vácon Katzburg Dávid ismert talmudtudós ad ki, immár 40. évet járja. A legutóbbi számba a kiadón kívül Welcz Izráel pesti, Rubinstein A. Dávid mezőkövácsházi, Wertheimer jeruzsálemi, Neufeld miskolci rabbik értekeznek különféle halachikus témákról. Érdekes, amit a Chasam Szajfer egyik szokásával kapcsolatban olvassunk. A nagy mester Voeszchanan és Ékev hetiszakaszoknál — amelyekben tudva levőleg a Semá két első fejezetet (veo-havto, vehójo im somajá) foglaltatik, — amikor ezeket átvette tanítványival, tefiliben ült, hogy ne mondjon még tanúsképpen sem Semát tefilia nélkül. Érdekes halachikus kérdés van felvetve a pidjajn habén (az elsőszülött kiváltása) tekintetében. Ha a kajhén nem jöhet kellő időben, szabad-e telefonon elvégezni a szertartást, azaz: az apa és a kajhén elmondják az aktuális szokásos párbeszédet s az apa elküldi a pénzt? A szerkesztő szerint helyesebb mindenesetre, ha az apa utazik a kajhén-hez s szemtől-szembe végzik el a szertartást.

Ötödik száma érkezett a Kisvárdán megjelenő „Ajz Tajró” folyóiratrak, amelynek szerkesztője Schwartz Zsigmond tudós munkatársunk. Közleményeket írtak benne: Katz hajdusboszlói, Pollák szerencsi, Fried bal-mazujvárosi főrabbi, Schwarcz Jósef nagyváradai egyleti rabbi, Gottlieb miskolci szefárd rabbi, Ausländer nyiregyházi talmudtudós stb. Érdekes egy Ador 7-re vonatkozó megjegyzés.

Tudvalevőleg Tecáve hetiszakaszban nem fordul elő Majse Rabbénü neve s ennek a szidrának hetében mindig Ador 7. azaz Majse Rabbénü születési s elhalálozási napja van. Ez a két dolog összefügg a midras szerint. Majse Rabbénü azt kérte I'tentől, ha nem bocsát meg a népnek, akkor „törölje

öt ki a könyvből, amit kinyilatkoztatt” s ez egyszerre megtörténik Tecáve-ben, ahol nincs megemlítve s Ador 7-én, amikor elhunyt.

Ador séni hetedikének a hetiszidrával (Vajikro) nincs összefüggése. Ezért van az, hogy sok helyen a Zajin Ador-megemlékezést szokódvben az első Ador-ban rendezik, hogy egybeessék Tecáve-val

Dr. Deutsch Adolf igazgató előadása a keleteurópai zsidó életről

... Az igazi költő és az ihletett regélő szavai az embert mindig abba a hangulatba ringatják, amelyben azok életrekeltek. És ha Jeremiás dörgő hangja a zsidó házak között végigszólgatva egy zsidó hon pusztulását siratja, akkor szinte magunk előtt látjuk a szentély romjait, együttérzünk és együttélünk jajvesszékelő örvényekkel és ártatlan, éhező gyermekekkel. De az igazi költő művésze érezhető akkor is, ha egy prófétai hang, az imént még rothadó csontok felbredését tárja elénk és a szó szügesztív hatásával bámulatos erővel oly légkörbe visz, ahol a holt szavak valóságá válnak az érző szívben, ahol az iteni szellem hatalmát érezzük és látjuk miként olt lelket a száradt csontokba.

A költőnek és regélőnek ez a csodálatos ereje nyilvánult meg Deutsch Adolf dr. igazgatónak, a keleteurópai zsidóság életéről tanulmányútján szerzett tapasztalatai alapján megtartott előadásában. Aki a tömeg pszichéjét szereti néha-néha különféle megnyilvánulásaiban vizsgáltni, az az előadás alatt érdekes megfigyelésekre tehetett szert. Egy kétórás előadást meg nem szűnő érdeklődéssel követni csak amellett tehet tanúságot, hogy a közönség teljesen beleléte magát a tárgykörbe és szinte a keleti zsidóság között képzele magát, mikor az előadó ajkáról lesi a szavakat. Már chószid társaságban találjuk magunkat mikor a cseh-lengyel határ zsidó életéről regél az előadó és kis hija annak, hogy egy-egy hallgató a vásznon megjelenő kaftános testvéreket egy szivélyes solajm dléchem-mel nem üdvözlí. De nem tudunk szabadulni dr.

Deutsch szavainak varázsa alól akkor sem, mikor élvezet bennünket a régi emlékekkel és igazi zsidó levegővel telt Krakkón keresztül Lublínba, ahol a nemrég felavatott „Jesivasa Chachmé Lublín” hatalmas szervezettel és tanrendjével ismert meg. A Tóra szellemével ittasult hallgató a nyüzsgő Varsó zsidó uccáin át a gura-kalváriai rabbi egyszerű otthonában találja magát, amely a chószid-világ utolsó stációja a gyönyörű tanulmányuton. A lángoló zsidó szívek hazáját a józan gondolkodás országa, Litvánia követi, melyben utunk „Mir” ki-váló jesivája után Radomba vezet. Az agg, összetört litván gaon jellegzetes egyszerűségében áll előttünk, mikor előadó a 93 éves „Chofécs Chájim” jellemzésébe kezd és néhány karakterisztikus mondat után Vülnába a tanulmányút utolsó állomásába visz bennünket, hogy e régi zsidó vár multjáról és jelenéről beszélhessen.

Előadó kiváló tehetsége, amelyet a maga teljes pompájában ragyogtatott, a beszámoló második részében bontakozott ki, amelyben az egyes részeket ismertetése után, általános képet nyújtott a keleteurópai zsidóság életéről. A jellemző vonások éles megvilágítása, a különféle irányok és politikai árnyalatok analízálása és azoknak egymástól való szigorú különválasztása, mind-mind a fényes szóknok, a kitünő kritikust igazolják. Az érzelmi momentumok élénk színezése és a lengyel-zsidó lélek feltárása, az előadó melegen érző igazi zsidó szívéből és kiváló pszichológiai érzékéről tanuskodnak.

Mint a gyermek, mely rózsás álmából a

szürke mindennapi életre ébred, úgy ébredt a hallgatóság az előadás végén a keleti-zsidó élet álmából a szomorú valóságba, mely annál fájdalmasabb, minél jobban belemélyedünk a nyugati zsidóság belső életébe. Keleten a lángoló zsidó szív, mely tud ujjongva örülni, ha öröm éri, mely tud meg-rázón sírni, ha fájdalom marcangolja, — nyugaton apátia, egykedvűség és nemptörődőség azzal szemben ami zsidó, ami magasztos, ami szent. Keleten a gondolkodó, józan ész, mely egy Tóraszellemből blyegést

magán hordja, mely minden tudását és fegyverét az élet harcához a szent Tórából meríti, nyugaton a tehetetlen nyögés idegen kultúra járnja alatt. Dr. Deutsch a lengyel-zsidó életről számolt be és nekünk kötelességünk belőle okulni. Elismerés és köszönet jár az illusztris előadónak felejtethetlen előadásáért, mert érdekesítő fejtegetései útján megmutatta az igazi zsidó élet fejlődésének és teljes kibontakozásának lehetőségét.

Stern Salamon

Reflexiók Holczer Lipót cikkéhez

I.

Nyolcvannégyéves korom: a legtisztább és a legtárgyilagosabb tanúságtétel mellett, hogy ezek a sorok teljesen érdektelenek. Semmi érdekem nekem személy szerint az orthodox tisztviselők egyesületének vagy nyugdíjintézetének fennállásával vagy elbukásával kapcsolatosan nincs és nem lehet. De úgy érzem, hogy nekem is kötelességem Holczer Lipót főkéntor tisztaszándékú és tisztalogikájú felhívására reflektálni. Tökéletesen igaz van abban, hogy a komoly orthodox tisztviselői kar teljesen távol áll attól a személyeskedő és példátlanul sértegető hangtól, amelyet egyesületük elnöke állandóan és rendszeresen használ. Hogy azt a rabbit, vagy vezető felekezeti személyiséget, aki ellen valamely kifogás merül fel, — nem firtatom e helyen, hogy okkal-e vagy ok nélkül — a legkiméletlenebb személyi sértegetéssel halmozzák el: az az orthodox hitközségi tisztviselők tájékról megengedhetetlen. A legnagyobb vesztélyt rejti magában ez a rendszer — a tisztviselőkre nézve. Nagyon

jól tudjuk, hogy a tisztviselői állások külön szerződés nélkül — nem véglegesek. Országos jogszabályok ilyen véglegesítést nem ismernek. Legfeljebb fél évre mindenkinek fel lehet mondani. Mi biztosítja mégis az esetek legnagyobb részében a hitközségi tisztviselők állásának stabilitását? Miért látjuk az esetek legnagyobb százalékában a tisztviselőket évtizedekig működni egy-egy helyen? És miért látjuk az esetek 99%-ában, hogy a hitközségek önszántukból — kényszerítő jogszabály nélkül is — gondoskodnak nyugállományba vonuló tisztviselőikről? Mindezek azért történnek, mert a hitközségek megbecsülik a vallásos tisztviselők komolyságát. De ha I'ten mens úrrá lenne a tisztviselők között a személyeskedő hang, az erőszakos, terrorisztikus fellépés, úgy teljesen bizonytalanná válnék az alkalmazottak — eddig meglehetősen nyugodt és biztos — állása. A hitközségek lassanként kicserélnek az erőszakoskodókra hajló tisztviselőket. Kéhez fordulnak majd védelemért? A törvény nem védi őket és méltányosságra az erőszakoskodók nem számíthatnak.

Komoly szóval intem tehát tisztviselő-társaimat ettől a veszedelemtől. Holczer főkéntor felhívásának horderejét a vérmesek nem tudják kellően felfogni, de a lehangadtak, a komolyak, az igaz vallásos szellemtől áthatottak: megértik, hogy a lelkiükből és az érdekeükből beszélt. Mindenképpen meg kell állítani azt a folyamatot, amely a — legnagyobbbész — bné tajró hitközségi alkalmazottakat ilyen hozzájuk nem méltó személyeskedő és tekintélyromboló irányba tereli. Ha ez iskolát teremtené és a tisztviselők között meghonosodna: a végén kenyértelené tenné őket. Eddig évtizedekig voltak a tisztviselők állásban terrorisztikus fellépés nélkül. Tévedés, hogy ez a módszer még jobban biztosítja pozíciójukat. Ellenkezőleg. Ezzel a módszerrel vesztükbe ro-hannak. Addig kell tehát erről az útról visszafordulniok, amíg nem késő! Ki kell szakítaniok egyesületüket jelenlegi elnöküik

kezeükből. Holczer és Bernáth kántorokkal együtt — akik nagyon helyesen kiléptek az egyesületből és lemondottak ottani alelnöki és ellenőri tisztségükről — magam is ezt tanácsolom a békés, csendes, komoly tisztviselőknék. Még pedig saját érdekükbén.

Marton Ig. L. ny. titkár (Pápa.)

II.

A magyarországi zsidó hitközségi tisztviselők derék gárdája talán soha oly nehéz viszonyok között nem élt, mint a mai nyomasztó gazdasági szituációban, ambár általános irigylésre méltónak tartják a fix-fizetésüek sorsát és a hitközségi tisztviselő-két különösképen. Ugy a nagy, mint a kis hitközségek tisztviselői méltóan és megadással viselik a hitközségi tagok anyagi le-romlásának következményeit és panasz-szó nélkül annál lelkesebben teljesítik kötelességeiket. Ily körülmények között a személyi harcok hirdetése és a vizsály sítása a hitközségi vezetőségek és a tisztviselők, — munkaadók és szellemi munkások — között nem válhat hasznára sem a köznek, de még kevésbé a tisztviselőknék. Sajnálatlalt tapasztaljuk, hogy ezekben a nehéz időkben, amidőn fokozottabb figyelemmel és meg-gondolással kellene foglalkozni a hitközségi tisztviselők, de elsősorban a hitközségek súlyos anyagi gondjainak megkönnyítésével, — a legélesebb támadásokat intézik hitközségi vezetők ellen, oly hangon, amellyel Magyarország zsidó hitközségeinek komoly tisztviselőtáborá nem azonosíthatja magát. Nem vezethet jóra a tekintélyrombolás, ami egyedüli eredménye az úgynevezett „le-leplezésnek”. Ami az orth. izr. hitközségi tisztviselők nyugdíjgyesületének kérdését illeti, nekünk: a miskolci orth. izr. anyahitközség tisztviselőinek, az a szerény véleményünk, hogy csak oly egyéniség állhat ezen országos jellegű intézet élén, aki maga is hitközségi tisztviselő, tagja az egyesületnek, de nem exponálta magát sem egyes hitközségek vezetősége, legkevésbé pedig a magyar orthodoxia hivatalos vezetőségével szemben. Részünkre, akik az intézet tagjai ezidő szerint még nem vagyunk, azonban a belépés gondolatával komolyan foglalkoztunk, ez lehetetlenné vált addig, amíg az egyesület élén nem áll oly férfit, aki a fenti követelményeket magába egyesíti.

A miskolci orth. izr. anyahitközség tisztviselői.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista

Most
Budapest, Dob ucca 27.
(Skrek-ház) Lift.

Szenzáció!

A „Rasol” Vegyipari Vállalat szobabattartó cég 30 éves jubileuma alkalmával a világhírű

„Barbirin” dumping áron

hozza forgalomba.
Ismét előadónak 5 kilogramon felüli vételnél 1/4 kg.-os doboz 16 f. 1/2 kg.-os doboz 32 fillér, minden híg-hoz 2 minta csomag gratis!
Minden hasonlő nevű, sílány utánzat! „Rasol”-nál 40% „Kumalátor”-nál 50% engedmény. Ügynököknék nagy kereseti lehetőség. — Szegényeknek minden pénteken d e ingyen kiosztás.

„RASOL” Vegyipari Vállalat
BUDAPEST, VI., SZIU-UTCA 4.

ORTHODOX hechserral ellátott I-a husvéti szilvórium minden mennyiségben, üvegekben is a legolcsóbb áron kapható Kepes Albert szefiózójében. Berettyóújfalú. (Nagyobb vételnél árengedmény.)

Kizárólag egyedül orthodox kóser

WEISZ MÓR keksz teasütemény és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: 42—3—65.

Karlsbadi kétszersült, keksz nápolyi, levestészták

— A budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt. —

HIREK NAPTÁR

Sabosz Peküde, Ador II. 4.
Gyertyagyújtás (Budapest): 5.35
חנכה kimenetele " 6.25

— DR. DEUTSCH IGAZGATÓ ELŐADÁSA *lengyelországi tanulmányútról* a budapesti „Tiferesz Bachurim” érdeklődőkkel túlszűfolt helyiségében, a kiváló szónoktól megszokott eloquenciával, a közönség élénk tetszésnyilvánítása mellett folyt le vasárnap este. Eleven képet festett a lengyel jesivákról, ifjuságról, „Bész Jákov”-iskolákról, Aguda-munkáról, hitközségekről, rabbikról, gaonokról. Eleven képet nyújtott az illusztris előadó a szó legszorosabb értelmében, — mivel a rendezőség igen ügyesen és ötleteszerűen mozi-vetítőgép segítségével filmen szemlélte az előadás minden egyes részletét, a tanulmányútról hazahozott képek, ill. felvételek által. A kétórás érdekesítő, tudományos és szemléltető előadás után a közönség — egy igen tanulmányos est élményével gyarapodva — a szónokot lelkes óvációban részesítette.

— R. JÚDO KLEIN Z. C. L. *Berettyó-ujfaluból* vesszük a lesújtó hírt, hogy Klein Gyula ottani ecetgyáros és bőrkereskedő, a hitközség és a sasz-chevra egyik legkedőbb oszlopa rövid betegség után váratlanul elhunyt. A megboldogult, aki mindössze 65 éves kort ért el, a vallásos *balbész-talmid-chóchom* mintaképe volt. Meg nem alkuvó vallásos szellemben nevelte gyermekeit, kik *kivétel nélkül mind jerém üslémim*. Kedden temették, a végisztességen az egész város jelen volt, felekezeti különbség nélkül. A *rajs-chajdes* dacára, megadták a nagy halottnak kijáró tiszteletet és szivettép *heszpedokban* búcsúztatták: Blum főrabbi (Berettyóujfalu), Silberstein főrabbi (Vác), Hoffmann ujfalusi dájon, továbbá 7 fia és Spiegel veje (Bpest). A megdicsőültben a „Zsidó Ujság” is egyik legmelegebb barátját veszíti.

חנכה

— A GALANTAI „CHAVURASZ TALMIDIM” részére Magyarországból legújabbán a köv. pénzüsszettek folytak be. Budapest: Reiner Lipót 2 P, Friedmann Efrájim 1, Rottenberg Ábrahám 2, Spitzer Sándor 4, Wosner Gyula 1, Jungreis Juda 1, Berkovits Nándor 1.10, Miklós László 1, Klein E. 0.50. — Csorna: Hoffmann Sándor 5 Pscherhoffer Károly 0.50 -Paks: Blau Sándor 2. — Vác: Fischer Dávid 2, Fischer Öser 1.50, Hirschfeld Efrájim 6, Haasz Dávid 3, Berkovits Arnold 4, Haasz Ármán 2, Reiner József 2, Hirschfeld Jenő 3, Weisberger Ignác 2, Hirschfeld Lewy 4.50 Hirschfeld Slajme 3, Teltch Ábrahám 2, Braun Ármán 4. Sürgönymegváltás: Berkovits-Braun lakodalm 19 P és 20 Kc.

— A RAJKAI IZR. NŐEGYLET március 6-án ünnepelte fennállásának 30 éves évfordulóját. Az ünnepségi aktuson, — mely igaz zsidó szellemben folyt le — képviselve volt a hitközségi előljáróság, Krausz Mózes főrabbiával az élén és számos helybeli és vidéki előkelőség vett részt. Kurcz Lipótné egyleti elnök szép, hatásos üdvözlő beszéde után dr. Hofnérné, mint a mosoni izr. nőegylet elnöke üdvözölte a jubiláló együletet. Krausz főrabbi felszólalásában a jótékonyaság kegyes gyakorlását emelte ki, mint a zsidó nők sajátos örökölt erényét, melynek mindenkoron lelkes ügyvivői voltak és maradnak. Szendrovits Etus és Glaser Mimike szavatai után Lebovics Izák történeti áttekintést olvasott fel az egylet 50 évi működéséről.

— SPANYOL-ZSIDÓ BARÁTSÁG. A spanyol közoktatásügyi miniszter a napokban rendkívül érdekes kijelentést tett egy diákgyűlésen. Többek között azt mondotta, hogy a spanyol kormány bizottságot szándékszik alakítani azzal a céllal, hogy a bizottság felkeresse a balkáni országok összes szefárd-zsidó hitközségeit és elötvük, mint az 1492. évi inkvizíció által Spanyolországból kiűzött zsidók leszármazottjai, kifejezésre juttassa az új Spanyolország jóindulatát és igaz barátságát.

— WOLFNER JÓZSEF MEGHALT. Ujpesti Wolfner József, a hazai ipari élet egyik legkiemelkedőbb egyénisége 76 éves korában meghalt. Világhírű börgyárával kapcsolatosan egész sereg jóléti- és kultúr-intézményt létesített, gondoskodott a betegekéről, özvegyekről és árvákról és sohasem távozott tőle üres kézzel az, aki valóban rászorult a segítségre. Sohasem törekedett kitüntetések megszerzésére, sőt még az őt hivatalosan megillető kereskedelmi főtanácsosi címet sem használta. Nagy és őszinte részvétellel kísérték vasárnap utolsó útjára upesti Wolfner Józsefet, a magyar gazdasági élet nagy halottját. A Kerepesi-úti temetőben a gyászoló seregben ott voltak Wekerle Sándor v. miniszter, Ripka Ferenc főpolgármester, Vida Jenő felsőlázi tag, dr. Petrovich Elek múzeumi főigazgató, Márkus Miksa udv. tanácsos, báró

Madarassy-Beck Marcell vezérigazgató és mások. Ujpest városát a tanács élén dr. Semsy Aladár polgármester képviselte. A Pesti Izraelita Hitközség előljárósága élén Stern Samu udv. tanácsos, elnök jelent meg. A temetési szertartást dr. Hevesi Simon főrabbi és Linetzy Bernát főkántor végezték. A nyitott sírbolt előtt Vágó Miksa vezérigazgató búcsúzott a tisztviselők és munkások nevében az elhunytól. A gyászszertartás után a koporsót a családi sírboltba helyezték el.

— EGY BECSÜLETBELI ADÓSÁG ÜGYÉBEN. Schwartz József, a tudós nagyváradi egyleti rabbi kitűnő munkát írt „Hadrass Kajdes” címen a Chevra Kadisák történetéről s az idetartozó vallási szabványokról. A műből már néhány-szor közöltünk érdekes részleteket. A széfert a tudós szerző saját költségén adta ki. Magyarországon igen sok chevra s magános elfogadta a könyvet, de nem küldte be az érte járó összeget. Ez a mulasztás bizonyára az ismert valutáris nehézségek miatt történt. Schwartz József rabbi most lapunk útján fordul az illető chevra kadisák vezetőségeihez, tovább az illető magánosokhoz, hogy kegyeskedjenek a könyv árát a következő címre küldeni: Schwartz Zsigmond, Kivárda. (Csekkzámla: 58.432.)

A DUNASZERDAHELYI HITKÖZSÉGI KORMÁNYBIZTOS PIZETÉSE. Hónapokkal ezelőtt bíza meg a csehszlovák minisztérium dr. Rotter pozsonyi ügyvédet, hogy a dunaszerdahelyi hitközség ügyeit — elsősorban a pénzügyeket — rendezze kormánybiztosi minőségben. A kormánybiztos 50.000 korona fizetést hűz és most a hitközség tagjai azt állítják, hogy a hitközségi pénzügyi helyzet szanálásának, elsősorban a kormánybiztosi fizetés nagysága állja útját.

— ZSIDÓK ÁZSIAI ORSZÁGOKBAN. Keletindia kormányában egy *Lelear* nevű hollandiai zsidó lett a pénzügyminiszter (Keletindia tudvalevőleg Hollandia ázsiai gyarmata). A kínaiak döntő tanácsadója a japánok elleni közdelemben, állítólag egy *Abraham Morris Kohen* nevű londoni születésű, majd Kinában letelepedett dúsgazdag vállalkozó.

ORTH. KÓSER SEL PESZÁCH PÖRKÖLTKÁVÉ

Főtiszt. Blum Bencion főrabbi úr hecsherével ellátott MEKKA pörköltkávét különlegességeit ajánlja az alábbi keverékekben minden felár nélkül

STARK HERMANN, BERETTYÓUJFALU

villanyerőre berendezett kávénapgyörköldé és fűszernagykereskedés.
San Juan-keverék 6 féle kiv. finom és nemes fajták keveréke, rendkívül aromás, erős 1/8 1/4 1/2 kg os légmentes díszes csomagolásban és szabadon.

Hawai-keverék 5 féle nagyon finom keverék. Cabello-keverék 4 féle finom keverék. Turul-keverék finom tejskávét. Santos-keverék legjobb Santos fajták. Konsum-keverék legjobb napi áron. Sziveskedjék már most ajánlatot kérni, illetve b. megrendelését átírni. Bármilyen kis mennyiségűt is szállítunk azért, hogy azok megismerése után meggyőződést szerezhesenek i. t. vedünk keverékeink aromájára és kiváló minőségéről. Az áru elszállítását előírt időben és a pörkölés napján történik. Szállítás bárhova ingyen csomagolással és bérmentve.

Egy próbarendelés meggyőzi Önt arról, hogy keverékeink minősége vetekszik az ország bármely szaküzletének áruival!

— „VÁAD HAJESIVÓSZ” EREZ JISZRÓELBAN. Erecz Jiszróél jesiváinak támogatására Jeruzsálemben egy országos „Vád Hajesivósz” alakult. Az egész Palesztinában folyó erős szervezési munka máris szép eredményeket mutat fel. Erecz Jiszróél lakossága — írja a „Kajl Jiszróél” — elsőbbséget ad a jevivák támogatásának az egyéni munka felett, érzi és tudja, hogy a Vád Hajesivósz-nak nem kell kérnie a jesivák részére. Kötelessége és létérdeke a zsidóságnak a jesivák támogatása és nem jótékonyaságot gyakorol ezzel a Tóra váraival, csak adósságát röjja le a Tóra és annak méltóval szemben. (Nálunk is meg-szövelelendő szavak. — Szerk.)

— EGY KITERŐ HIRTLEN HALÁLA. Varsóban egy Laboritzky nevű 72 éves ember bejelentette a katolikus hitre való kitérését. Február 26-án történt a ceremónia. Alig lett megkeresztelve, hirtelen összeesett s meghalt.

— ZSIDÓK A FELSŐHÁZBAN. Egy lengyel zsidó lap nagyon lesajnálja a magyar zsidókat, hogy a szenátusban (felsőház) nincs képviselőjük. Nyilván a híradás azon alapszik, hogy Glücksthal Samu, hitközségi elnökhelyettes a Wolff párt kibuktatta, pedig a helyébe választott dr. Láng is zsidó. Ettől eltekintve tudvalevőleg a felekezet két taggal van képviselve. Szóval: felsőlázi képviselő hiánya miatt nem kell sajnálni a magyar zsidókat.

x AZ ÓBUDAI IZR. HITKÖZSÉG febr. 28-án tartotta tisztújító közgyűlését, amelyen a Herschkovits Mihály által alakított és vezetett békepárt döntő többséggel

győzött. Ennek folytán folyó hó 6-án tartották meg az alakuló képviselő testületi ülést, amelyen az óbudai izr. hitközség elnökeivé Herschkovits Mihályt és Kosza Gyulát választották meg. Előljárósági tagok: Dr. Vöröszári Miklós, Weisz S. Sámuel, Előd Samu, Löffler Márk, Auspitz Manó, Huszár Jenő, Pollatsek Jenő, Tehel Lajos, Fenyő József, Reisz Vilmos, Goldstein Lipót, Szamek Mór. Az új vezetőség Dr. Orova Zsigmondot jelöli az elnökségre.

— HALÁLESETEK. Dunaszerdahelyen nagy részvétellel temették Stern Arnoldot, a derék, vallásos, jószívű embert, aki a Chevra által létesített aggok otthonának legnagyobb jötevője volt. Fivére, jesiván tanuló fia s Weisberger főrabbi búcsúztatták. — Galantán elhunyt öz. Stern Simonné, a szepesváraljai főrabbi anyósa. Vején kívül Buchsbaum főrabbi tartott fellethe heszpedot. — חנכה

x A „MULT ÉS JÖVŐ” KULTUR-ESTJE f. hó 20-án este fél 6 órakor lesz a Zeneakadémia nagytermében. Jegyek kaphatók a lap kiadóhivatalában: Bpest, V., Vilmos császár út 34.

x EMÉSZTÉSI YENGESÉG, vérszegénység, lesóványodás, sápadtság, migrigbetegségek, bőrkütiések, kelések, furunkulusok eseteiben a természetes „Ferenc József” keserűviz szabályozza a belek anynyira fontos működését. Az orvosi tudomány számos vezérférfia meggyőződött arról, hogy a valódi Ferenc József víz hatása mindig kiünően beválk. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

—BÉKE A VERBÓI HITKÖZSÉGBEN. *Vrbóv*-ről (Verbó) jelentik lapunknak: Az itteni hitközség és az „Adasz Jiszróél” templomi egyesület között pénzügyi és egyéb differenciák támadtak. A pozsonyi orthodox iroda megbízásából kiszállt Verbóra Stern Jeremiás a póstyéni hitközség elnöke, a béke helyreállítására. Örvendesen sikerült az iroda kiküldöttjének hossz-szas tárgyalások után megegyezést létesíteni a két párt között.

— REB JAJLIS DEBRECENBEN. Amint értesülünk, a nagykárolyi főrabbi aki mint *rebbe* is igen népszerű, debreceni hívei többszöri felkérésének eleget téve ezt a szombatot (Péküde) Debrecenben tölti. A rebbe jövetelének híre számos hívt vonzott az alföldi metropolísha.

Családi hírek

Porgess Teruskát Dunajská Stredáról, eljegyezte Schwarz Salamon, Sárvár.

Cziffer Bertát Keményegerszegről, eljegyezte Pollák Miksa, Pórládony.

Krausz Hajnalkát Husztról, eljegyezte, Krausz József, Sárospatak.

Weinstock Eszti ke Paks és Kollmann Armin Budapest, jegyesek.

Katz Sárkát Munkácsról, eljegyezte Weisz Arnold, Sátoraljaújhely.

Eisenberg Etuskát Debrecenből eljegyezte Freund Sándor, Freund Zsigmond kézműáranykereskedő fia, Nyíregyháza.

Dach Mancí Vác és Blechner Jenő (Verpelét-Budapest) szerdán tartották esküvőjüket a Kazinczy-templomban.

A prágai gólem

Történeti elbeszélés. 29. Írta: Bloch Chájim

A gólemlegenda a zsidók közt, különösen a keleti zsidóság körében igen különböző sokszor ellentmondó fogalmazásokban terjedt el, melyről gazdag irodalom nyújt beszédes tanubizonyyságot.

Lów rabbi hébernyelvű életrajzában — *Megillasz Jochsim* — olvasható, hogy Lemberg híres rabbija, R. Jozsef Soull Nathansohn, midőn egyszer átutazóban Prágában tartózkodott, elhatározta hogy felmegy az „Altneu”-zsinaogga padlására és megnézi a gólem tetemét. Az előcsarnokban találkozott a templomszolgával egy 90 éves aggastyánnal. Nathansohn rabbinak felszólítására, hogy vezesse fel a padlásra, az öreg megragadta a kezét és így szólt:

— Először hallgasd meg, rabbi, az én történetemet! — Még mint gyermek, az a nagy szerencse jutott osztályrészemül, hogy megismerhettem a nagy *Najdá Bijehüdt*. A gaon elhatározta egyszer, hogy felmegy az Altneu-zsinagoga padlására. Előzőleg több napig bőjtölt, keményen sanyargatta magát és *taliszban s tefilínben* ment fel a padlásra. Tanítványainak meghagyta, hogy mialatt ő fönn tartózkodik, az alatt szoltárokat mondjanak és imádkozzanak, hogy sértetlenül térhessen vissza. Midőn lejött látszott

rajta az isszonyú félelem, amely ott fönt elfogta. Reszketett egész testében. És a következő napon megújította azt a tilalmat, (amit Lów rabbi adott ki) hogy bárki is felmerészkedjék a gólem megtekintésére.

Midőn a leMBERGI főrabbi azt hallotta, lemondott teréről és nem ment fel a templom-padlásra.

*

A misztikusra való hajlam, érdeklődés a rendkívüli után, a csodatevésben való hit — ami némelyek részére veszélyessé is vált, mivel a kabala finom, vékony szálakból összeszövött kapcsolatát a valláshoz meg nem értették — egy darab élettartalom volt nemcsak Lów rabbinak, hanem átöröklődött utódaira is.

Unokája, a híres gaon: *Rabbi Naftóli Kajhén Czedek* egy halachikus döntésében, melyet a *Chacham Cs'vi*-hoz intézett (l. *Chacham Cs'vi* 76.) többek között ezt írja: „A nagyatyám, Lów rabbi, aki, mint ismeretes, a szent Szellemet használta...” E férfiu életmódja is, — akit általában a nagy rabbi Naftólinak neveztek, — nagyon rejtélyes volt. Fiatal korában a tatárok fogságába esett. Elhurcolták Krimbe, ahol kenyéren és sajton élt. Később kiváltották és visszatért hazájába. Tanulmányaiban megmutatkoztak nagy képességei és nemsokkal család alapítása után meghívták Osztroga főrabbinak.

Ellentétben kora nagy rabbiával, pompás, fényűző életmódot folytatott, annyira, hogy e miatt el kellett hagy-

